

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **Bc. H. H.**, zastoupena Mgr. Petrem Škopkem, advokátem se sídlem Na Flusárně 168, Příbram III, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 1/376, Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 5. 2018, č. j. MPSV-2018/28721-222/1, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 3. 9. 2018, č. j. 54 A 82/2018 – 23,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyně podala ke Krajskému soudu v Praze (dále jen „krajský soud“) žalobu ve věci žádosti o registraci sociální služby, v níž současně požádala o osvobození od soudních poplatků. Uvedla, že je v současné době nemajetná a nemůže si dovolit soudní poplatek uhradit, zároveň v jejím případě nejde o zřejmě bezúspěšné a svévolné uplatnění práva. Krajský soud žalobkyni zaslal k vyplnění formulář *Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce* s tím, aby jej soudu zaslala ve lhůtě deseti dnů řádně vyplněný a doložený příslušnými listinami.

[2] Vyplněný formulář s přílohami krajský soud ve stanovené lhůtě obdržel. Ve formuláři žalobkyně uvedla, že je rozvedená a nemá k nikomu vyživovací povinnost, naopak sama finančně závisí na osobách, které s ní nežijí ve společné domácnosti (dcera a dva kamarádi). Údaje o příjmech z pracovního poměru a z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr ponechala nevyplněnými, jiné příjmy nemá. Za jediný svůj majetek označila automobil Škoda Felicia z roku 1989 s odhadovanou hodnotou 4000 Kč a zmínila, že částku 1 700 000 Kč jí zadržuje pronajímatelka, která ji i vykradla. Dále uvedla, že má celkem sedm půjček, na něž aktuálně dluží v souhrnu cca 2 300 000 Kč. V podání, jímž byl krajskému soudu zaslán vyplněný formulář, žalobkyně dále uvedla, že z důvodu čerpání dovolených zaměstnavatel dosud nepotvrdil výši průměrného výdělku, a požádala krajský soud o prodloužení lhůty k doložení potvrzení zaměstnavatele o výši průměrného výdělku o deset dní. V prodloužené lhůtě žalobkyně krajskému soudu zaslala mzdový výměr ze dne 4. 6. 2018, podle kterého její hrubá tarifní hodinová mzda činí 95 Kč/hod.

[3] Krajský soud následně vydal v záhlaví označené usnesení (dále jen „napadené usnesení“), jehož I. výrokem zamítl žádost žalobkyně o osvobození od soudních poplatků a II. výrokem žalobkyni vyzval, aby ve lhůtě 1 měsíce od doručení usnesení zaplatila soudní poplatek. K majetkovým poměrům žalobkyně uvedl, že je sice považuje za velmi alarmující, příjmové poměry však soudu žalobkyně dostatečně nedoložila. Předložené potvrzení zaměstnavatele dokládá pouze aktuální hrubou hodinovou mzdu, aniž by bylo jasné, jakých výdělků žalobkyně dosahovala v uplynulém období, a aniž by bylo možné dovodit, jaký je její průběžný čistý výdělek, není-li soudu znám počet hodin odpracovaných v měsíci (včetně případných přesčasů apod.). Z prohlášení žalobkyně ani nelze dovodit, zda žalobkyně nemá i jiné souběžné příjmy, jichž se předložené potvrzení zaměstnavatele netýká. To vše v situaci, kdy soudní poplatek 3000 Kč nedosahuje natolik závratné výše, aby jej nebylo možné uhradit i z podprůměrného výdělku.

II. Obsah kasační stížnosti

[4] Proti napadenému usnesení podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost, v níž uvádí, že své výdělkové poměry nemohla soudu doložit, neboť jí zaměstnavatel vydal potvrzení o dosaženém výdělku až po vydání napadeného usnesení, a proto jej soudu předkládá až spolu s kasační stížností. Z přiloženého potvrzení vyplývá, že bylo vydáno dne 10. 8. 2018 a stěžovatelka dosáhla ve II. kalendářním čtvrtletí průměrného měsíčního čistého výdělku ve výši 12 581 Kč. Stěžovatelka má za to, že potvrzení dokládá její neschopnost uhradit soudní poplatek. Stěžovatelka doplňuje, že v současnosti musí přespávat u známých nebo v autě, neboť nemá prostředky na vlastní ubytování.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[5] Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti. Konstatoval, že stěžovatelka je osobou oprávněnou k jejímu podání, neboť byla účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.), kasační stížnost byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a stěžovatelka je zastoupená advokátkou (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

pokračování

[6] Důvodnost kasační stížnosti vážil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), přičemž žádnou takovou neshledal.

[7] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. „[ú]častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.“ Účastníkovi lze přiznat osvobození od soudních poplatků pouze výjimečně, odůvodňují-li to poměry účastníka, a to zcela nebo zčásti (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2018 – 74, publ. pod č. 2099/2010 Sb. NSS).

[8] Břemeno tvrzení o nepříznivé majetkové situaci tíží výlučně žadatele. Povinností žadatele je také to, aby doložil, že nemá dostatečné prostředky. Není na soudu, aby z vlastní iniciativy vyhledával skutečnosti, které by žádost o osvobození od soudních poplatků odůvodňovaly (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 – 50, publ. pod č. 537/2005 Sb. NSS). Přestože soud z úřední povinnosti nezjišťuje výdělkové a majetkové poměry žadatele a důkazní břemeno nese žadatel, nemůže soud zůstat zcela pasivní. „Pro posouzení, zda jsou splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, je zároveň třeba, aby soud vyzval účastníka řízení k doložení osobních, majetkových a výdělkových poměrů a stanovil mu k tomu přiměřenou lhůtu. Soud zpravidla zašle účastníkovi řízení formulář Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků s tím, nechť tento formulář účastník zašle vyplněný zpět soudu spolu se všemi relevantními doklady, které se vztahují k tvrzeným skutečnostem o majetkových a výdělkových poměrech“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 7. 2012, č. j. 8 As 64/2012 – 12). Nevěrohodnost či neúplnost tvrzení stěžovatele ohledně existence předpokladů pro osvobození od soudních poplatků přitom vylučuje, aby bylo žádosti vyhověno (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 – 88, publ. pod č. 1962/2010 Sb. NSS).

[9] V posuzované věci postupoval krajský soud zcela v intencích shora citovaného rozsudku sp. zn. 8 As 64/2012. Poté, co stěžovatelka v řízení o žalobě požádala o osvobození od soudních poplatků, zaslal jí za účelem posouzení její situace příslušný formulář a poučil ji o tom, že formulář je třeba řádně vyplnit, jinak bude žádost zamítnuta (viz č. 1. 12 spisu krajského soudu). Následně stěžovatelce prodloužil lhůtu k doložení potvrzení o výši měsíčního výdělku o požadovaných deset dní. Stěžovatelka v prodloužené lhůtě krajskému soudu doložila mzdový výměr ze dne 4. 6. 2018 a v průvodním podání uvedla, že dokládá mzdový výměr, který potvrzuje výši jejího průměrného výdělku. O nemožnosti získat od zaměstnavatele potvrzení o výši měsíčního výdělku nic neuvedla ani nepožádala o další prodloužení lhůty k doložení dalších podkladů. Krajskému soudu proto nelze vytýkat, že v dané situaci dále na doložení potvrzení o výši měsíčního výdělku nečekal a o žádosti stěžovatelky rozhodl na základě vyplněného formuláře a předložených příloh. Nejvyšší správní soud nadto konstatuje, že potvrzení o výši měsíčního výdělku doložené soudu spolu s kasační stížností je datováno dne 10. 8. 2018, přičemž stěžovatelka nijak v kasační stížnosti nevysvětluje rozpor mezi tvrzením, že jí bylo potvrzení

zaměstnavatelem poskytnuto až po vydání napadeného usnesení (t. j. po dni 3. 9. 2018), a datem uvedeným na potvrzení.

[10] Z napadeného usnesení je patrné, že nosným důvodem, pro který krajský soud nepřiznal stěžovatelce osvobození od soudních poplatků, bylo nedostatečné doložení příjmových poměrů. S tímto hodnocením se Nejvyšší správní soud ztotožňuje. V situaci, kdy krajský soud poučil stěžovatelku, že je třeba uvést jak majetkové, tak i příjmové a výdajové poměry a ty doložit, a stěžovatelka na výzvu dostatečně nereagovala, již nebylo povinností krajského soudu opakovaně ji vyzývat k tomuž. Požadovala-li stěžovatelka, aby její vlastní náklady byly přeneseny na stát, měla svůj požadavek náležitě zdůvodnit a podložit. Že tak neučinila, nelze nyní dodatečně zhojit v řízení před Nejvyšším správním soudem. Podstatné je, že krajský soud postupoval v souladu se zákonem i shora citovanou judikaturou.

[11] Pro úplnost Nejvyšší správní soud připomíná, že pokud stěžovatelka opakovaně požádá o osvobození od soudních poplatků a svou žádost opře o nové, dříve neuplatněné skutečnosti, bude krajský soud povinen znovu se její žádostí zabývat (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 6. 2008, č. j. 4 Ans 5/2008 – 65).

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[12] Nejvyšší správní soud dospěl ze shora uvedených důvodů k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji dle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

[13] O návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti Nejvyšší správní soud nerozhodoval, jelikož rozhodl o samotné kasační stížnosti bez zbytečného prodlení po provedení nezbytných procesních úkonů. Odkladný účinek vyvolává účinky jen do skončení řízení před soudem. Rozhodnutí o odkladném účinku tak skončením řízení o kasační stížnosti pozbylo smyslu.

[14] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., tj. podle pravidla úspěchu ve věci. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšný žalovaný vznik nákladů řízení o kasační stížnosti netvrdil a ani ze spisu Nejvyššího správního soudu neplyne, že by mu nějaké náklady vznikly, proto mu právo na jejich náhradu nemohlo být přiznáno.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. října 2018

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu